

9

Tarkennukset lautakunnan käyttösuunnitelmaan 2015 tekemistä vammaistyötä koskevista muutoksista

HEL 2015-000589 T 02 02 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää hyväksyä 16.12.2014 vahvistamansa käyttösuunnitelman täydennettynä seuraavin muutoksin:

- s.13 Matkojen tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden osalta tehdään tilannearvio ja päätösten tarkistukset.
- s.14 Henkilökohtaisen palvelutarpeen arviointia tarkennetaan niin, että henkilökohtainen apu kohdentuu välttämättömään avun tarpeeseen ja vältetään päällekkäisiä palveluja.
- s.14 Tehostetaan vammaistyön lyhytaikaishoidon ja omaishoidon lomituksen yhteensovittamista niin, että harkinnanvaraista palvelua voidaan kohdentaa sitä eniten tarvitseville henkilöille.

Täydennetty käyttösuunnitelma on tämän päätöksen liitteenä numero 1.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä on omaksuttu yksilökohtaiseen tarveharkintaan perustuva oikeus sosiaali- ja terveystoimen palvelujärjestelmässä tuotettaviin palveluihin. Asiakkaan ja potilaan oikeutta tarpeensa mukaisesti palveluihin vastaa julkisen terveydenhuollon velvollisuus tuottaa terveydentilan ja palvelutarpeen arviointiin perustuvat lakisääteiset palvelut potilaille ja asiakkaille, joiden suhteen kunta on järjestämisvastuussa. Sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavana viranomaisena kunta ei voi poiketa laissa säädetyistä velvollisuuksistaan antaa yksilölle tarpeen arvioinnin perusteella välttämättömiä palveluja.

Henkilökohtainen palvelutarpeen arviointi ja henkilökohtainen apu

Sosiaalihuoltolaissa (710/1982) kunnalle on asetettu velvollisuus suorittaa sosiaalipalvelujen tarpeen arviointi kiireellisissä tapauksissa viipymättä. Vammaispalvelulaki (380/1987) asettaa kunnalle velvollisuuden selvittää asiakkaan tarvitsemien palveluiden tai tukitoimien tarve seitsemän päivän kuluessa. Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on laadittava

palvelusuunnitelma, jota on tarkistettava, mikäli vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus henkilökohtaiseen palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnilla vahvistetaan henkilön yksilöllisen avun tarpeen ja elämäntilanteen huomioonottamista palveluja ja tukitoimia koskevassa päätöksenteossa. Palvelusuunnitelman tarkistamisen yhteydessä asiakkaan saamia palveluja tai tukitoimia voidaan henkilökohtaisen tarpeen mukaisesti joko laajentaa tai poistaa tarpeettomina. Jos palvelutarpeen arviointia ei tehdä, vaarana on että asiakas voi jäädä ilman heikentyneen toimintakyvyn vuoksi tarvitsemaansa palvelua, minkä vuoksi kunnalle on asetettu velvollisuus tarkistaa suunnitelmaa aina tarvittaessa.

Muodostuvat kustannukset koostuvat yksittäisten asiakkaiden yksilöllisten palvelutarpeiden pohjalta annettavista palveluista ja tukitoimista, joten palveluntarpeen arvioinnin kustannukset eivät ole yksiselitteisesti ennakkoon arvioitavissa. Yleisellä tasolla voidaan arvioida palveluntarpeen tulevaisuudessa kasvavan, johtuen paitsi sairastumisen ja vammautumisen myötä palvelujen piiriin tulevista uusista asiakkaista, myös väestön ikääntymisestä. Avun tarpeen kriteerit ovat lakisääteiset ja kirjattu vammaispalvelulakiin, eivätkä riipu yksittäiselle asiakkaalle tehtävästä palveluntarpeen arvioinnista.

Kuljetuspalvelun tilausjärjestelmästä irrotettujen asiakkaiden uudelleen arviointi

Vammaispalvelulain 3 a §:n 2 momentissa on määritelty kunnalle velvollisuus tarkistaa vammaisen henkilön palvelusuunnitelma, mikäli hänen palveluntarpeessaan tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia, sekä muutoinkin tarpeen mukaan. Asiakkaalla on täten oikeus ajantasaiseen ja hänen yksilölliset tarpeensa huomioivaan palvelusuunnitelmaan, ja sen perusteella saataviin palveluihin ja tukitoimiin. Velvollisuus asiakkaan terveydentilan ja toimintakyvyn seurantaan asetetaan kunnalle myös terveydenhuoltolain 24 §:n 2 momentissa.

Helsingiläiset kuljetuspalveluasiakkaat tilaavat pääsääntöisesti kaikki matkansa Helsingin Matkapalvelusta. Samaan aikaan ja samaan suuntaan matkustavat pyritään yhdistelemään samaan autoon. Perustellusta syystä, asiakkaan matkoja ei yhdistellä muiden kanssa (esim. asiakkaat joilla on vakava infektioriski). Perustellusta syystä viranhaltija voi myös irrottaa asiakkaan kokonaan Helsingin Matkapalvelun käytöstä, jolloin hän saa tilata matkansa muualta. Perusteltuja syitä voivat olla esimerkiksi tilanteet, joissa Matkapalvelun käyttö saattaisi aiheuttaa vaaraa asiakkaille tai muille matkustajille.

Asiakkaalla on oikeus nämä seikat huomioivaan palvelusuunnitelmaan ja sen tarpeenmukaiseen tarkistamiseen.

Sosiaalihuollon asiakkailla on lakisääteinen oikeus tasapuoliseen kohteluun ja yksilökohtaiseen harkintaan. Yhden vammaispalvelun asiakasryhmän eriarvoinen kohtelemine rikkoo viranomaiselle perustuslaissa asetettuja velvollisuuksia myös silloin, kun tarkoituksena olisi parantaa kyseisen asiakasryhmän asemaa.

Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelupäätökset tehdään suhteessa asiakkaan vammaan tai sairauteen, sen pitkäaikaisuuteen, asiakkaan toimintakykyyn ja elinolosuhteisiin. Kuljetuspalvelupäätökset tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviksi, ellei ole odotettavissa toimintakyvyn paranemista, jolloin päätökset tehdään määräaikaisena. Määräaikaista päätöstä tehtäessä ei toimintakyvyn odotettavissa olevaa paranemista kuitenkaan voida lääketieteellisellä varmuudella todeta.

Yhteiskunnan haastavan taloustilanteen johdosta on keskeistä varmistua siitä, että käytettävissä olevat resurssit hyödynnetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla siten, että määrärahojen kohdentumisen oikeudenmukaisuuteen ja parhaaseen vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota. Asiakkaiden tilanteen ja sen muutosten kokonaisvaltainen huomioiminen palvelusuunnitelmissa edesauttaa paitsi asiakastyytyvyyden, myös palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden kehittymistä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakkaalla on oikeus saada hyvää sosiaalihuoltoa ja kohtelua ilman syrjintää. Hyvän laadun ominaisuuksia ovat mm. oikea-aikaiset ja tarpeenmukaiset palvelut. Palvelutarve arvioidaan yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä ja tarvittavien ammattihenkilöiden kanssa. Hyvään palvelutarpeen arviointiin kuuluu fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen sekä ympäristötekijöiden kattava arviointi. Arvioinnissa käytettävillä mittareilla saadaan selville asiakkaan toimintakyvyn puutteet sekä käytettävissä oleva toimintakyky. Palveluntarpeen arviointi kuuluu asiakkaan perusoikeuksiin.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi

Jonna Weckström, vs. vammaisten sosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 89545
jonna.weckstrom(a)hel.fi

27.01.2015

Sotep/9

Liitteet

- 1 Päätöksen liite 1 Käyttösuunnitelma 2015. Täydennetty 27.1.2015.
- 2 Päätöksen liite Käyttösuunnitelma 2015 sote ltk 16122014 (2).pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Tiedoksi

Perhe- ja sosiaalipalvelut